

Szilágyi Alexandra, óvodapedagógus
Budapest

Egy kiváló óvodapedagógussal beszélgettem

"A pedagógus nem lehet elkeseredett,
megtorpant ember, mert a pedagógusnak
egyetlen karizmája van: a jövőbe
vetett hit optimizmusa."
/Karácsony Sándor/

Kedves Olvasó!

Horváthné Tarjányi Ildikó egy nagyon kedves kollégám, aki nem is olyan régen ment nyugdíjba.

Felkértem, hogy készíthessek vele egy interjút, mert az ő személyisége meghatározó volt számomra is. A pályám első két évében voltunk kollégák és Ildikótól mindvégig lelkesedést és kiváló szakmai munkát láttam. Nem utolsó sorban többször beszélgetést kezdeményeztem vele egy-egy nehéz helyzetben, amikor mindig tudott valami olyat mondani számomra, ami segített.

Ezúton is köszönöm neked Ildikó, hogy vállaltad a beszélgetést és biztosra veszem, hogy sok más kollégánknak, köztük a pályakezdőknek is üdítő lesz olvasni.

Azt szeretném először kérdezni, hogy mikor kezdted a pályát és hány éves voltál akkor?

1975-ben kezdtem és akkor kis híján 19 éves voltam, tehát gimnáziumi érettségi után.

Ezek szerint végzettség nélkül el lehetett kezdeni óvónőként dolgozni?

Igen. Nagyon sok óvodáskorú gyermek volt és sokakat vettek fel főiskolára. Képesítés nélkül dogoztam 3 évet. Amikor odakerültem az első munkahelyemre a váltótársam végezte éppen a főiskolát ezért nagyon sokat kellett hosszúznom, akkor még adtak tanulmányi szabadságot, és rá merték hagyni a 40 gyereket egy pályakezdő óvónőre akár egy hónapra is.

Az azért szép lehetett.

Igen, nagyon sokat gondolkodtam rajta azután, hogy mi tartott ott, mert nagyon nehéz volt. Ráadásul még az óvodai programot sem adták a kezembe így én magam kezdtem kitalálni, hogy mit lehet csinálni az óvodásokkal. Így, hogy úgy mondjam végülis magamnak írtam a programot, vagyis az elvégzendő feladatokat, lehetőségeket.

Ez érdekes lehetett! Tudnál még arról mesélni, hogy akkoriban milyen volt óvónőnek lenni?

Nagyon sok változás van. Akkor még mindenki dolgozott, édesanyák, édesapák a munkahelyen, így 8 órára az egész gyerektársaság az óvodában volt. Aki otthon volt annak férőhely hiány miatt nem vették fel a gyermekét. Magas volt a csoportlétszám - 38-42 gyerek volt egy csoportban.

Akkoriban sokkal fegyelmezettebb volt minden nem is tudom, hogy ez jó szó e rá? Manapság sokkal szabadabban élünk minden vonatkozásban. Azt az időt inkább kicsit a katonás fegyelemre lehet hasonlítani, akár a szülők viselkedését is. Akkor még a 18 éves óvónő jelöltet is tisztelték. Most ki kell érdemelni, hogy tiszteljenek, míg abban az időben ezt a megkaptuk. A gyerekek sem voltak ennyire szabadjára engedve, mint amennyire most.

Az óvodában is sokkal több kötöttség volt. Mindig mindent egyszerre csináltunk. Egyszerre mentiünk a mosdóba, öltözni, étkezni. A foglalkozásoknál is megvolt pontosan percre, hogy mikor kezdődik, mikor ér véget. Szinte csak frontális foglalkozások voltak.

Voltak ellenőrzések is, például tanfelügyelet?

Igen volt tanfelügyelet, és a vezető is sokkal gyakrabban jött be - nem feltétlenül barátilag, mint most, hanem hozta a füzetét és ellenőrzött, kifogásolt. És a szakfelügyelő is. Nekem azzal az volt a gondom, hogy nagyon szigorúan várta el, hogy például egy mesét hányszor lehet elmesélni, lehet-e hozzá szemléltetőeszközt használni. Szabad-e hívni a gyerekeket a mesehallgatásra, vagy úgy kell motiválni, hogy maguktól odaszaladjon mindenki. Elvárás volt, hogy mindenki odajöjjön, de nem mondhattad azt, hogy gyertek ide és üljtek le.

Akkoriban a pedagógusoknak kevesebb módszertani szabadságuk volt?

Igen, de mindenkinek. Úgy tűnik, hogy nem annyira régen volt '75, de ez az egész társadalomban így volt. Ez a fiataloknak szinte elképzelhetetlen. A levegőben benne volt a kötöttség. Például arról szó sem lehetett, hogy egy pedagógus, vallásos legyen. Emlékszem arra, hogy akinek a főiskolán kereszt volt a nyakláncán leszedette vele a folyosón szembe jövő tanár.

A kisgyerek helyzete a családban is egészen más volt. Nem jobb vagy rosszabb, teljesen más.

Milyen volt a pedagógus-szülő, óvoda-szülő kapcsolat?

Akkoriban jóval távolságtartóbb volt, tehát sokkal kevesebb betekintésük volt a szülőknek az óvodai életbe. Az elképzelhetetlen volt, hogy 5 percig ott állj az ajtóban és valakivel beszélj. Az hogy a szülő bejőjön a csoportba az meg végképp elképzelhetetlen volt, de természetesen belátott a csoportba. A Medve utcai általános iskolának egy leválasztott része volt az a négy csoportos óvoda ahol először dolgoztam.

Amikor én óvodás voltam, akkor a szülő még a csoport ajtajához sem jutott be, hanem hívogató rendszer volt. A szülő szólt a kis óvodásnak (hívogató) hogy jött a Kovácsi Pistiért és a hívogató ment be a csoportba és szólt, és a gyerek ment ki a szülőhöz.

Így, hogy tudta meg azt a szülő, hogy mi történt gyermekével az óvodában?

Sehogy. A hívogató szolgálatban volt és az egész délutánját kint töltötte az öltözőben.

Felügyelettel?

Nem. Akkor elképzelhetetlen volt, meg sem fordult a fejében, hogy ő mást is csinálhatna, mint hogy szorgalmasan hívogató.

Reggel is így adták át a gyermekeket?

Én úgy emlékszem, hogy az öltözőig bekísérte a szülő és utána a gyerek bement a csoportba.

Megfigyeltem, hogy ovi után sok gyereket nem egyből haza visznek, hanem mindenféle külön órákra mennek. Gyakran este 7-8 órára érnek csak haza.

Szerintem több hátránya van, mint előnye. Siettetjük a felnőttkorukat. Ebbe az irányba megyünk sajnos! Én azt figyeltem meg, hogy a kisfiúkat nagyon-nagyon igyekeznek idő előtt mindenféle külön órára járatni. Egész más a szabad mozgás, szabad levegőn, mint kötött keretek között tölteni a délutánt.

A kisgyerekeknek nagyon nehéz ráhangolódni más-más személyekre. Nem tartom jónak. Nekik még annyira fontos az állandóság és az érzelmi biztonság, hogy nem képes azt óráról, órára változtatva megélni.

Amikor az én gyerekeim kicsik voltak, akkor azt mondtam, hogy tíz naponként lehet egy rendkívüli nap. Nem lehet mindennap rendkívüli, de néha kell az is. Így ez nem rombolja a kialakult napirendet, amely biztonságot ad a gyermeknek.

Hogyan birkóztál meg az évek során adódó nehézségekkel?

Voltak olyan időszakok, amikor azt mondtam magamnak, ha most két hónapon belül nem lesz jobb, akkor keresek mást, annyira el voltam keseredve, ilyenkor arra is gondoltam, hogy elhagyom a pályát. De arra biztatnék mindenkit, hogy a nehézségek ellenére ki kell tartani. Mindenhol vannak nehézségek, előbb-utóbb találkozik velük az ember, és nem lehet mindig mindenhol tovább állni. Szembe kell nézni ezekkel, és amennyire tőlünk telik változtatni, amin tudunk. Ahogy egy párkapcsolatnak, úgy a pályának is vannak periódusai, hullámvölgyei-hullámhegyei.

Vannak még jó tanácsaid nekünk, akik pályánk elején állunk?

Az jó, ha a mindennapokat is óvónőként éli át az ember, tehát akármerre jár, akármilyen kiadványt vesz a kezébe azt óvónőként is nézze. Így jó ötleteket kaphat, amit a gyerekek számára át lehet adni. Azt is gondolom, hogy a pedagógusnak a saját személyiségét is folyamatosan fejleszteni kell, mert nem tantárgyakat adunk át, hanem a személyiség hat a személyiségre. Nem szabad megrekedni, hanem állandóan művelődni és fejlődni kell. Így tudsz adni a kicsiknek, akármekkora is a korkülönbség ők befogadók.

Tudnál említeni olyan élményeket, amik pozitívan befolyásoltak Téged?

Tulajdonképpen minden pozitív élmény és visszajelzés lelkesítően hat rám. Nagyon jó érzés, amikor visszajön hozzám egy régi óvodásom és elmeséli a régi élményeket. Volt olyan, hogy megállt az ajtóban egy ifjú hölgy és kérdezte, hogy meg tetszik-e ismerni? Azonnal megismertem őt, óvónőnek tanult és a szakmai gyakorlatra jelentkezett nálam.

Nem egyszer volt, hogy a buszon találkoztam volt óvodásaimmal és mosolyogva fogadták azt, hogy hogyan emlékszem rájuk. A többiek meg bólogattak, hogy igen, igen most is olyan.

Úgy érzem a mi pályánk mellett könnyebb a családot ellátni és rendben tartani, mint egy másik hivatás mellett. Előnyös, hogy a lakóhelyünkhöz közel lehet óvodát találni. Nagyon sajnálom azokat, akik utazással töltenek több órát. Én három helyen dolgoztam, de mindig a lakóhelyemhez közel kerestem óvodát. Sok előnye volt, hogy közel vagyok. Ritkán jártak be a gyerekeim, de ha nagyon kellett, akkor el tudtak érni és nagyon hamar hazaértem. Nekem ez fontos volt és talán ez is a kitartást növelte.

Sajnos napjainkban pedagógushiány van, azon belül is óvónő hiány. Mi a véleményed erről?

Volt olyan ismerősöm, aki úgy fogalmazott, hogy nagyon sokat kell dolgozni kevés pénzért. Én nem így látom, mert én nagyon szerettem. Ha az ember jól érzi magát a munkahelyén és szívesen csinálja, amit csinál akkor, az sok mindent lefed. Azon kívül több barátom volt munkanélküli, nálunk ez elő nem fordulhat. Azt, hogy folyamatosan dolgozni tudunk ezt is nagy értéknek látom. Meg kell keresni benne a szépséget, hogy az ember jól érezze magát. Azt gondolom, hogy ezek nagy részben rajtunk is múlnak,

nem kell mindig kintről várni, hogy majd megsegítik az óvónőket, hanem mi magunk teremthetünk olyan légkört vagy környezetet, amiben jól érezzük magunkat.

Amit pluszban beleszok az ember a munkájába, az járul hozzá, hogy tényleg jól érezze magát. Ha csak bemegyek robotolni, attól biztos, hogy nem fogom tudni magam jól érezni. Akár a szülőkkel, akár a kollégák és gyerekek felé, ha többletet teszek bele, akkor attól én is jobban fogom érezni magam. Nem beszélve arról, hogy ami érzelmi biztonságot sikerül a gyermekek számára megteremteni az a fejlődésük alapja lesz. Ez egész biztos.

Én sokkal többre becsülöm az óvodai közeget, mint például egy olyan boltban dolgozni, ahová csak néha tér be egy vevő. Én akkor éreztem jól magam, ha hasznosnak érzem magam. Számomra elképzelhetetlen, hogy csak ácsorogjak és várjam, hogy teljen az idő.

A főiskolás évfolyamtársaim közül sokan nem is helyezkedtek el a pályán. Erről mit gondolsz?

Biztos vagyok benne, hogy ha őket megkérdeznénk, akkor sokféle választ kapnánk erről.

A gyakorló óvodáknak a felelősségét is látom ebben, - nem szabad annyira számon kérőnek lenni, mint inkább pont a szakma megkedveltetésére helyezném a hangsúlyt. Mindenképpen a bátorítást és pozitív visszajelzést helyezném előtérbe.

Nálam 3 szakközépiskolás és 6 főiskolás volt gyakorlaton, sajnos rögtön kettő is eszembe jut, akikből nem lett óvodapedagógus, illetve egyikük 10 év után ment el virágkötőnek.

Szerinted milyen személyiségjegyekkel kell rendelkeznie egy óvodapedagógus jelöltnek?

Az empátia nagyon fontos, hogy bele tudja érezni magát a kisgyermek helyzetébe. Szerintem nagyon sok türelem kell, kitartás, jó szándék. Elengedhetetlennek tartom a pozitív világszemléletet. Nagyon fontos a szervező készség, a magabiztosság.

Rendkívül változatos szakma, illetve hivatás a miénk, sok mindent, sok félet, és magunk példáját bele tudjuk vinni a mindennapi nevelőmunkánkba.